

Strijd tegen de armoede: oproep tot tijdige publicatie van de nieuwe aangepaste niet voor beslag vatbare drempelbedragen inzake pensioenen en tot tijdige toepassing hiervan door de FPD

Tijdens ons werkingsjaar 2022 zijn wij opnieuw in een aantal klachtendossiers gestoten op de problematiek met betrekking tot de toepassing van de drempelbedragen voor overdracht of beslag.

De eerste besproken klacht gaat erover dat de drempelbedragen volgens de vigerende wetgeving enkel aangepast worden vanaf de maand januari van elk jaar. In deze tijden van opeenvolgende indexaties (6 in het jaar 2022) maakt mede dit het voor een aantal gepensioneerden moeilijk om maandelijks financieel rond te komen. De drempelbedragen beslag hebben immers als doel het mogelijk te maken dat de betrokken gepensioneerden nog over een minimum inkomen kunnen beschikken om in hun levensonderhoud te voorzien. Aan deze klacht werd tegemoet gekomen door de artikels 66 en 67 van de wet van 30 oktober 2022 houdende tijdelijke ondersteuningsmaatregelen ten gevolge van de energiecrisis: de niet voor beslag vatbare drempelbedragen werden immers tijdelijk verhoogd. Tevens werd aan de Koning de mogelijkheid gegeven na overleg in de Ministerraad deze termijn aan te passen en te verlengen in periodes van maximaal drie maanden als ook de bedragen van de inbeslagnamedrempels tijdelijk te verhogen. Deze verlenging gebeurde bij het koninklijk besluit van 21 december 2022 tot verlenging van de artikelen 66 tot en met 74 van de wet van 30 oktober 2022 houdende tijdelijke steunmaatregelen ingevolge de energiecrisis, waardoor deze verhoging van de drempels tot 31 maart 2023 wordt verlengd.

Tevens ontvingen wij in 2022 opnieuw een aantal klachten over de niet tijdige toepassing door de FPD van de bij het koninklijk besluit aangepaste niet voor beslag of overdracht vatbare drempelbedragen die in voege treden vanaf 1 januari. In januari 2022 heeft de FPD, net zoals in de voorgaande jaren in de maand januari, de nieuwe aangepaste drempelbedragen niet toegepast. Hiervoor dienen de nieuwe drempelbedragen binnen de eerst vijftien dagen van de maand december bekendgemaakt te worden in het Belgisch Staatsblad. Ook in 2021 werden de niet voor beslag vatbare drempelbedragen immers niet tijdig gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Voor de klachten die bij de Ombudsdienst Pensioenen hierover ontvangen werden, is de FPD ingegaan op de bemiddelingsvraag van de Ombudsman Pensioenen om in de betrokken dossiers een terugbetaling te doen van het in januari 2022 te veel ingehouden bedrag overdracht of beslag. Zoals hoger al vermeld, hebben de drempelbedragen als doel het mogelijk te maken dat de betrokken gepensioneerden nog over een waardig inkomen kunnen beschikken om in hun levensonderhoud te voorzien. Een tijdige aanpassing is belangrijk in het ruimere kader van de armoedebestrijding. Zeker gelet op de huidige energiecrisis. Daarom riep de Ombudsman Pensioenen de FPD op de nieuwe niet voor beslag of overdracht vatbare drempelbedragen ook in de maand januari 2023 correct toe te passen. De FPD beloofde met de FOD Justitie contact op te nemen teneinde te bekomen dat de FPD de informatie die hij nodig heeft om de nieuwe drempelbedragen zeker in januari te kunnen toepassen tijdig zou ontvangen. In tegenstelling tot de vorige jaren en daarmee gevolg gevend aan de oproep van de Ombudsman Pensioenen meldt de FPD dat de aangepaste beslagdrempels correct zullen toegepast worden in januari 2023. Dit ondanks het feit dat het KB dat de nieuwe jaarlijkse niet voor beslag vatbare pensioenbedragen vaststelt ook nu weer te laat werd gepubliceerd.

De feiten

De heer Vandekeere stelt vast dat bij elke indexaanpassing in de loop van het jaar 2022 zijn netto pensioenuitkering steeds dezelfde is.

Hij is er zich van bewust dat dit te maken heeft met het beslagvrije bedrag dat wettelijk is vastgelegd. Doch daar dit bedrag slechts één keer PER jaar vanaf de maand januari door de uitvoerende macht wordt aangepast verhoogt het beslag op zijn pensioen bij elke indexaanpassing, maar stijgt het netto pensioenbedrag dat hij ontvangt niet of nauwelijks terwijl zijn kosten, waaronder ook de levensnoodzakelijke kosten, al bijna met 10% gestegen zijn in 2022.

Hij vraagt aan de Ombudsdienst Pensioenen om tussen te komen om sneller een verhoging van de beslagvrije drempelbedragen te bekomen.

Bedenkingen

De Ombudsdienst Pensioenen begrijpt dat de gepensioneerden op wiens pensioen beslag gelegd wordt volgens de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 1409 en volgende) er inderdaad mee geconfronteerd worden dat de indexatie van de pensioenen voor hen geen noemenswaardige aanpassing van het netto-maandbedrag inhoudt. Immers de beslagvrije drempel wordt slechts een keer per jaar aangepast, namelijk telkens vanaf januari.

In het jaar 2022 waren er welgeteld 6 indexaties en dit maakt uiteraard dat de gepensioneerden op wiens pensioen beslag gelegd wordt de indexaanpassingen niet terugvinden in het uiteindelijk (na beslag) te betalen pensioen, met wel een kleine nuance voor wat betreft de bedrijfsvoorheffing.

De beslaglegging wordt immers berekend op het netto-betaalbaar pensioen (na afhouding van sociale bijdragen en bedrijfsvoorheffing). Op deze manier wordt uiteindelijk niet de volledige indexverhoging opgesoupeerd door de verhoging van het beslag. Een deel van de indexaanpassing zit namelijk vervat in de verhoging van de bedrijfsvoorheffing en deze zal later gedeeltelijk bij de vaststelling van het definitief te betalen bedrag inzake inkomstenbelastingen 2022 gecupereerd kunnen worden. De belastingschalen worden immers ook slechts één keer per jaar geïndexeerd op 1 januari van elk jaar.

Dit allemaal weliswaar terzijde. Het beslag op het pensioen wordt geregeld door de bepalingen in het Gerechtelijk Wetboek. De pensioendiensten moeten deze reglementaire bepalingen toepassen.

Als de gepensioneerde het niet eens is met deze wettelijke bepalingen ter zake, dan betwist hij een politieke keuze.

De Ombudsdienst Pensioenen mag gelet op zijn onafhankelijkheid zich niet mengen in het beleid van de regering. Dergelijke inmenging zou immers de neutraliteit en de onpartijdigheid die eigen zijn aan de ombudsfunctie in het gedrang kunnen brengen.

De Ombudsdienst Pensioenen moest zich hiervoor dus onbevoegd verklaren. In principe dient de betrokken gepensioneerde hiervoor verder contact op te nemen met de politiek in het algemeen en/of de Minister van Justitie, die terzake de bevoegde Minister is.

De bepalingen in het Gerechtelijk Wetboek¹ geven de middelen aan waarover de schuldeisers beschikken om de betaling te bekomen van een verbintenis die de betaling van een geldsom tot voorwerp heeft.

Doch in de artikelen 1408-1412 van het Gerechtelijk Wetboek zijn ook waarborgen ingebouwd ter bescherming van de schuldenaar: zo heeft deze recht op een minimum aan bestaansmiddelen. Het pensioen is wettelijk beschermd en het beslag dient beperkt te worden tot de door de wetgever vastgelegde drempelbedragen².

¹ 10 oktober 1967. - Gerechtelijk Wetboek - deel v: bewarend beslag, middelen tot tenuitvoerlegging en collectieve schuldenregeling. (art. 1386 tot 1675/26).

² <https://www.sfpd.fgov.be/nl/betaling/brut-net#terugvordering>.

De drempelbedragen beslag hebben dus als doel het mogelijk te maken dat de betrokken gepensioneerden nog over een minimum inkomen kunnen beschikken om in hun levensonderhoud te voorzien. Dit lijkt ons zeer belangrijk te zijn in het ruimere kader van de armoedebestrijding. Zeker gelet op de huidige energiecrisis.

Wij konden de heer Vandekerke wel meedelen dat op 29 juni 2022 in de Commissie Justitie³ van het Parlement de vraag gesteld werd aan de Minister van Justitie om reeds te anticiperen op de indexering van de inbeslagnemingsdrempels. De Minister van Justitie, de heer Van Quickenborne, antwoordde hierop dat in artikel 1409 van het Gerechtelijk Wetboek geen afwijking voorzien is van de jaarlijkse periodiciteit en het gezien de huidige wettelijke bepalingen voor de uitvoerende macht zonder een wetsaanpassing *“onmogelijk is om deze drempelbedragen met onmiddellijke ingang aan te passen”*. *“We moeten dus tot november 2022 wachten om ze aan te passen, waarna ze met ingang van 1 januari 2023 kunnen toegepast worden”*. De Minister stelde verder: *“Deze kwestie sluit aan bij het debat in de expertengroep over de indexering van de fiscale drempels. (...) We moeten de wet wijzigen. Ik zal op de vergadering van het kernkabinet het nodige doen om de mogelijke pistes te bekijken.”*

Aan deze klacht werd later effectief tegemoet gekomen door de artikels 66 en 67 van de wet van 30 oktober 2022 houdende tijdelijke ondersteuningsmaatregelen ten gevolge van de energiecrisis: de inbeslagnamedrempels werden immers tijdelijk verhoogd vanaf de publicatie van de wet in het Belgisch Staatsblad, zijnde 3 november 2022, dit tot en met 31 december 2022.

Tevens werd aan de Koning de mogelijkheid gegeven na overleg in de Ministerraad deze termijn aan te passen en te verlengen in periodes van maximaal drie maanden als ook bedragen van de inbeslagnamedrempels tijdelijk te verhogen. Dit gebeurde bij het koninklijk besluit van 21 december 2022 tot verlenging van de artikelen 66 tot en met 74 van de wet van 30 oktober 2022 houdende tijdelijke steunmaatregelen ingevolge de energiecrisis, waardoor deze verhoging van de drempels tot 31 maart 2023 wordt verlengd.

DOSSIERS 36318 – 36330 – 36516

Een tweede probleem waarover wij klachten ontvangen is dat de nieuwe correcte niet voor beslag vatbare jaarlijkse drempelbedragen worden toegepast vanaf de maand februari 2022 in plaats van januari 2022. Sommige klagers vermelden expliciet dat ze vrezen dat het probleem zich volgend jaar weer zal voordoen.

We bespreken hier enkel het dossier 36318 van de heer Vandijck daar de andere klachten vergelijkbaar zijn.

De feiten

De heer Vandijck geeft duidelijk aan waar het over gaat, wij citeren:

“Via internet onderzocht ik de beslagvrije voet vanaf 1 januari 2022. Deze bedroeg 1414,80 euro. Niettegenstaande werd er na beslag slechts 1370,80 euro pensioen gestort voor de maand januari. Op 15 januari bracht ik de pensioendienst hiervan op de hoogte en volgde er een aanpassing vanaf februari ... doch niet vanaf januari.

Nogmaals vroeg ik een aanpassing vanaf januari maar kreeg sindsdien geen antwoord meer in mijn pensioen. Concreet is mijn vraag om de 44 euro dewelke te weinig aan mij is gestort voor de maand januari 2022 te ontvangen.”

Bedenkingen

De problematiek van de laattijdige toepassing van de barema's beslag werd reeds eerder besproken in ons Jaarverslag 2018⁴.

³ Zie: <https://www.dekamer.be/doc/CCRA/pdf/55/ac841.pdf>.

⁴ JV2018, pagina 67 en volgende.

Uit ons onderzoek en de betreffende antwoorden van de FPD was toen gebleken dat als gevolg van de late publicatie van de wetteksten met de aangepaste barema's de FPD deze elk jaar opnieuw pas kon toepassen op de pensioenbetalingen vanaf februari.

In het kader van de opvolging van de besprekingen in onze Jaarverslagen hadden wij niettemin al vastgesteld dat de bevoegde Minister in december 2019, en als gevolg van onze bespreking, de nodige maatregelen genomen had om de barema's voor beslag wel tijdig te publiceren.

Het bewuste KB van 9 december 2019 met de nieuwe barema's voor beslag werd gepubliceerd op 13 december 2019.

Naar aanleiding van een klacht in de loop van ons werkingsjaar 2020 hadden wij kunnen vaststellen dat het beslag voor januari 2020 nog berekend werd op basis van de barema's voor het jaar 2019. De FPD paste bijgevolg ondanks de tijdige publicatie de nieuwe barema's niet toe vanaf januari 2020.

Wij vroegen derhalve in ons werkingsjaar 2020 aan de FPD waarom hij de barema's niet toegepast had, dit terwijl de publicatie wel degelijk binnen de gestelde termijn gebeurd was.

De FPD antwoordde ons toen dat het technisch niet mogelijk was geweest.

Voor wat betreft de klachten over het teveel ingehouden bedrag overdracht of beslag heeft de FPD op onze vraag voor de betrokken dossiers een terugbetaling gedaan van de in januari 2022 te veel ingehouden overdracht of beslag. Het ging in casu over een bedrag van ongeveer 44 euro.

De Ombudsdienst Pensioenen is verheugd dat de FPD positief reageerde op onze vragen tot regularisatie. Doch wij maken ons verdere bedenkingen en uiteraard streven wij naar een gelijkwaardige behandeling van alle gepensioneerden die geconfronteerd worden met beslag op pensioen.

Tijdens een gesprek dat de Ombudsmannen hadden met Ethias in de loop van augustus 2022 werden zij erover ingelicht dat Ethias elk jaar vanaf januari de drempelbedragen wel degelijk correct toepast.

De Ombudsdienst Pensioenen is van mening dat, gelet op de veelvuldige indexaties tijdens het jaar 2022 (januari, maart, mei, augustus, oktober, ...) en hierdoor een sterke stijging van het beslagbare gedeelte van het pensioen een correcte toepassing van de wetgeving ter zake (namelijk een toepassing van de drempelbedragen beslag vanaf de pensioenbetalingen voor januari 2023) zich opdringt. Dit daar de impact in januari 2023 groter zal zijn dan in de vorige jaren gelet op de verschillende overschrijdingen van de index.

Immers waar het voor januari 2022 voor de heer Vandijck een te veel ingehouden beslag betrof van ongeveer 44 euro zal dit voor januari 2023 (gelet op de nog steeds toenemende indexaties) gaan over een veelvoud van dit bedrag en zal de bedoeling ervan, namelijk om in het levensonderhoud te voorzien, nog aan belang winnen.

Wij vroegen derhalve aan de FPD om hierop te anticiperen en net zoals Ethias ervoor te zorgen dat vanaf januari 2023 de wetgeving ter zake met betrekking tot de drempelbedragen beslag/overdracht correct toegepast wordt.

De FPD ging in op ons voorstel en beloofde contact op te nemen met FOD Justitie teneinde te bekomen dat de FPD de informatie die hij nodig heeft om de nieuwe drempelbedragen zeker in januari te kunnen toepassen tijdig zou ontvangen.

Het KB tot uitvoering van artikel 1409 § 2 van het Gerechtelijk Wetboek dat de nieuwe jaarlijkse niet voor beslag vatbare pensioenbedragen vaststelt dateert weliswaar van 11 december 2022, doch werd pas gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 19 december 2022. Ook nu vond de publicatie niet plaats binnen de eerste vijftien dagen van de maand december.

In tegenstelling tot de vorige jaren en daarmee gevolg gevend aan de oproep van de Ombudsman Pensioenen melde de FPD dat ondanks een laattijdige publicatie de beslagdrempels wel correct en tijdig toegepast zullen worden in januari 2023.

Daarenboven werd het koninklijk besluit van 21 december 2022 tot verlenging van de artikelen 66 tot en met 74 van de wet van 30 oktober 2022 houdende tijdelijke steunmaatregelen ingevolge de energiecrisis waardoor deze verhoging van de drempels tot 31 maart 2023 wordt verlengd (van 20% tot 30% verhoging) op 30 december 2022 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Dit KB werd tijdig en correct toegepast. De Ministerraad had het ontwerp van KB al wel op 16 december 2022 goedgekeurd.